ژنێک بەسەر منارەوە

شێرزاد حەسەن لەجۆری ئەو نووسەرانەیە کەم دەنووسێت و پەلەی بڵاوکردنەوەی نییە، ئەو بەقوڵی و بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ لەگەڵ ڕۆحی کارەکتەرەکانیدا دەژی و تا کاتی نادیار لەناو فەزای چیرۆک و ڕۆمانەکانیدا دەمێنێتەوە، تەنها بیانووش ئەوە نییە کە بەردەوام جۆرە قەلەقییەکی هەیە لە بەرهەمەکانی خۆی، بەڵکو هۆیەکی دیکەشی ئەوەیە کە ڕەنگە سرووشتی زۆرێک لە کارەکتەرەکانی ناو چیرۆک و بەرهەمەکانی نزیکبن لەسرووشی خۆیەوە، یاخود ڕاستەوخۆ بڵێم ئەو دەیەوێت وەک نووسەرو خولقێنەر بەشێک لە ڕوانین و ئەفکاری خۆی لە ڕێگەی کارەکتەرەکانییەوە بڕژێنێتە ناو ڕووداوەکانەوە.

کتێب

ئەوەتا ڕۆمانی (ژنێک بەسەر منارەوە)ی بە پێنج ساڵ نووسیوە، ئەم ماوە زەمەنییە بۆ ڕۆمانێکی دووسەد و پەنجاو شەش لاپەڕەیی، ڕەنگە وا لێکبدرێتەوە کە زەمەنێکی زۆرە، بەڵام خوێنەر کاتێک بەرۆح دەچێتە ناو ڕووداوەکانی ڕۆمانەکەو دەست دەکات بە گەشتی خوێندنەوەی، تێدەگات کە ئیدی ئەم ڕۆمانە لەخۆڕا ساڵی ٢٠٠٥ دەست نەکراوە بەنووسینی و ٢٠١٠ تەواو بووبێت، ئاخر ناوبراو ئەو ماوە زەمەنییەی تەرخانکردووە بۆ ئەوەی قوڵتر ڕۆبچێتە نێو ڕۆحی کەسایەتییەکانەوەو لە پانتاییەکی فراوانتردا کاربکات، ئەمەش ببێتە هۆی ئەوەی کەمێک لە قەلەقییەکانی بەرامبەر بە بەرهەمێکی خۆی کەمتر بێتەوە.

ئەم ڕۆمانە تازەیەی شێرزاد حەسەن، ڕۆمانێکە پڕ لە ڕووداو و بەسەرهات، فەزایەکی کوردییانەی هەیەو ڕووداوەکانی لە ناوجەرگەی کۆمەڵگە و کولتووری کوردییەوە سەریانهەڵداوە، ئەوەی وایکردووە چێژێکی زیاتری هەبێت، تەنها بوونی زمان و کەشێکی شیعرییانە نییە، بەڵکو ئەو شێوازی گێڕانەوەشە کە خوێنەر لەگەڵ خۆیدا دەباتە ناو چیرۆک و بەسەرهاتەکانەوە.

ڕۆمانی ژنێکی بەسەر منارەوە، خاوەنی ڕۆحێکی تەواو تراژیدییە، باس لە گەمە دۆڕاوەکانی عیشق و پەشیمانبوونەوەی تێکۆشەرێک لە شۆڕش و زەمەنی بێڕەحمانەی ڕژێمی بەعس و بێئومێدییە گەورەکانی تاکی کورد دەکات لە پاش ڕاپەڕین و ئازادی، بێگومان دنیای پاش ڕاپەڕینی ئێمە گۆڕانکاری بەسەر زۆر چەمک و مەفاهیمدا هات و زۆرێک لە بەها پیرۆزەکان خرانە ژێر گومان و پرسیارەوە، دنیایەک هاتە پێشەوە، کە ئیدی لە چاوەڕوانیی هیچ کام لەمرۆڤەکانی ئەم کۆمەڵگەیەدا نەبوو، چونکە پێشتر مرۆڤی ئێمە تەنها خەونی ئازادبوونی لەدەست ڕژێمێکی داگیرکەر نەبوو، بەڵکو خەونی گەورەی وەک بنیادنانی بەهەشتیشی هەبوو، ئەم ڕۆمانە لەوشوێنەدا شۆڕش و ڕابردووی ئێمە گوماناوی دەکات و دەیخاتە ژێر پرسیارەوە، کە بە مەفهومە ڕادیکاڵییەکە، شۆڕش تەنها جەستە و فۆڕمی شتەکان ئازاد ناکات، بەڵکو عەقڵ و ڕۆحیش ئازاد دەکات، کەچی سەردەمی پاش ڕاپەڕین لەم ڕۆمانەدا هەڵگری ئەم پێناسە ڕادیکاڵانە نییە و وای نیشانداوە کە کۆمەڵێک کێشەو گرفتی جیاوازتری بەدوای خۆیدا هێناوە بۆ تاکی کوردی.

لەم ڕۆمانەدا جیاواز لە بەرهەمەکانی دیکەی شێرزاد حەسەن، کەمترین کارەکتەر ڕۆڵ دەبینن، بەڵام هەرکام لە کارەکتەرەکان ڕۆحی بەشێکی کۆمەڵگەیان هەڵگرتووە. (شادی) وەک کچێکی وریاو هونەرمەندێکی یاخی و بەئاگا، دەبێتە ڕۆحی هەزاران ژنی ئەم وڵاتە، وڵاتێک کە جێگەو ڕێگەی کۆمەڵایەتیی ژنی لە نزمترین ئاستدا ڕاگرتووە، بەڵام دەنگێکی لە ناخی ئەو ژنەدا دروستکردووە، کە ئامادەیە یاخیبوونی خۆی دووپات بکاتەوەو گیانی تەحەداو ڕووبەڕووبوونەوەی پێشهاتەکان بکاتە بەری، شادی نۆبەرەی دایک و باوکییەتی و کچە گەورەی ماڵە، لە سەردەمی ڕەشی بەعسییەکاندا لەدایکبووە، لە ڕۆژگارە ناخۆشەکانی جەنگ و نادیاریی چارەنووسدا، ئەوان ناوی دەنێن شادی، بۆ ئەوەی ڕۆژگار و ژیانی سیخناخ بێت لە شادی و ئاسوودەیی، بەڵام پێدەچێت لەم جۆرە کۆمەڵگەیانەدا مەینەتیی کچبوون لەوکاتەوە دەست پێبکات کە لە ڕەحمی دایکیدا هەست بەبوون دەکات. کاتێکیش دێتە ناوژیانەوە ئیدی هەزاران چاو دەبنە چاودێر و ئاگاداری هەموو هەڵسوکەوت و ژیانی دەکەن. شادی لە تەمەنی لاوێتیدا عاشقی بەهرامی خاڵۆزای خۆی دەبێت، ڕۆژێک لەڕۆژە خۆشەکانی عەشق، ئەو دووانە لەناو باخەکەی ماڵی بەهرامدا تای لەزەت هەردووکیان دەگەیەنێت بەو ئاستەی بگەنە ئۆرگازم و پەردەی کچێنی لەدەست بدات و خوێنی کچبوونی بڕژێتە

لەم رۆمانەدا جیاواز لە بەرهەمەکانی دیکەی شێرزاد حەسەن، کەمترین کارەکتەر رۆڵ دەبینن

سەر پارچە لبادەکەی ژێریان، بێگومان رژانی ئەو چەند دڵۆپە خوێنە، سەرەتای سەرهەڵدانی کێشە کۆمەڵایەتییە گەورەکەیە بۆ شادی، چونکە بەهرامی خاڵۆزای وڵات جێدەهێڵێت و روو دەکاتە ئەوروپا. شادی لەتاو خەمی لەدەستدانی پەردەی کچێنی و رۆیشتنی عاشقەکەی، ئیقاعی ژیانی تێکدەچێت و وردە وردە خەم و خەیاڵ و گریان و گۆشەگیری باڵ بەسەر ژیانیدا دەکێشێت، شادی ئافرەتێکی لەوە وریاتر و رۆشنبیرترە کە بزانێت لەناو بنەماڵەو کۆمەڵگەدا نەمانی پەردەی کچێنی بەشێوەی ناشەرعی چ سزایەکی کوشندەو چ ئابڕوچوونێکی گەورەی بەدواوەیە. هۆمەر یەکێکیترە لە پاڵەوانە دیارەکانی ناو ئەم رۆمانەو لەجۆری ئەو کارەکتەرانەیە کە زیاد لە رەهەندێکی هەیە. هۆمەر لە تەمەنی گەنجێتییەوە روودەکاتە شاخ و دەبێتە پێشمەرگە، ژیانی ئەو لەناو شۆڕشدا هیچ نابێت جگە لە کوشتنی دوژمن، هۆمەرو کۆمەڵێک پێشمەرگەی هاوڕێی لە رووداوێکی نادیاردا ژەهر خوارد دەکرێن، ئەم ژەهرە کە لە سەردەمی شۆڕشەوە دەچێتە گیانی هۆمەرەوە، بەوردی کاری تێدەکات هەتا پاش راپەڕین و لە ساتەوەختێکدا ژیانی لێدەسەنێتەوە، کە ئیدی ئەم لەگەڵ شادیدا چووەتە ژیانی هاوسەرییەوە و خەونی ئەوەی هەیە لەگەڵ شادیدا بەئارامی بژی. هۆمەر لە سەیرانێکی خێزانیدا پاش راپەڕین شادی دەناسێت و عاشقی جوانی و هێمنییەکەی دەبێت، شادی و هۆمەر لەناو هەمان ئەو باخەی ماڵی بەهرامدا بەیەک دەگەن، هەمان ئەو باخەی کە هەر بن درەختێکی چیرۆکێکی عاشقانەو یادگارییەکی بەهرام و شادیی تێدایە، پاش رۆژانێک شادی قایل دەبێت ببێتە هاوسەری هۆمەر و لە خانوویەکی دێرینی یەکێک لە گەڕەکە کۆنەکاندا نزیک منارەکە وەک دوو هاوسەرو هاوکاری یەکتر دەژین، ئەم دووانە هەریەکەو رەهەندێکی قوربانی وەردەگرێت، شۆڕش و قوربانیدان ژیان لە هۆمەردا دەکوژێت، شادیش دەبێتە قوربانیی عەشقێکی لەدەستچوو.

هۆمەر لەکاتێکدا هەست بەمرۆڤبوونی خۆی دەکات و دەیەوێت بەجۆرێکی ئینسانیانە بژی، کە ئیدی ژەهرەکە کاری تەواوی لێکردووە و لە لێواری مەرگدا رایگرتووە، ئەو بەجۆرێک ژیانی خۆشدەوێت کە لە سەروەختی مەرگیشدا خۆی دەڵێت: من کاتم نییە بیر لەمردن بکەمەوە، چونکە کاتێک مردووم هەست بەژیان ناکەم. هۆمەر دەمرێت و شادی وەک بێوەژنێک بەتەنیا لەو خانووەدا دەمێنێتەوە و دەبێتە عاشقی منارەکەو بەرگری لە روخاندنی دەکات، کاتێک حکومەت بە ناوی کۆنبوون و دارزانی منارەکەوە دەیەوێت خانووە کۆنەکانی ئەو گەڕەک و کۆڵانە بروخێنێت و بیکەنە بینای گەورەو سوپەر مارکێت، بەڵام شادی ئامادە نییە لەو خانووە بێتە دەرەوەو بەرگری لە منارەکە دەکات. منارەکە دەبێتە چەقی ژیانێکی دیکە لە روانگەی شادیدا، ئەو منارەیە کۆمەڵێک ماناو دەلالەتی جیاواز هەڵدەگرێت، ئەو بەرگرییەی شادی لەلایەکەوە بەرگرییە لە جوانی و بەهای شتە دێرین و جوانەکان، لەلایەکی دیکەوە وەستانەوەیە بەرامبەر ئەو تەوژمەی بەناوی نوێبوونەوەو مۆدێرنێتەوە دێت و رۆح و هەستی بینیی جوانی لە مرۆڤەکاندا دەکوژێت.

سەرەنجام «شێرزاد حەسەن» بەم رۆمانە تازەیەی (ژنێک بەسەر منارەوە) ئەو گوتارە ئاشکرا دەکات کە خەریکی ناشرینکردنی مرۆڤ و ژیانی ئێمەیە، لەڕێگەی کۆمەڵێک رەمز و سومبولەوە نیشانەی پرسیاری لەبەردەم زۆر چەمک و بەهای پیرۆزکراودا داناوە، مرۆڤ لەم رۆمانەدا بەهەموو کێشەو ئازار و موعاناتەکانییەوە ئامادەییەکی رۆحی و جددیی هەیە، خوێنەر لەکاتی خوێندنەوەیدا لەسەد لاوە خۆی دەبینێتەوە، کە وەک پاڵەوانێک رۆڵی لە گێڕانەوەدا هەیە، یاخود گوێبیستی کەسێک دەبێت کە خەریکە ژیانی تراژیدیی ئەم دەگێڕێتەوە.

سەرەنجام «شێرزاد حەسەن» بەم رۆمانە تازەیەی (ژنێک بەسەر منارەوە) ئەو گوتارە ئاشکرا دەکات کە خەریکی ناشرینکردنی مرۆڤ و ژیانی ئێمەیە، لەڕێگەی کۆمەڵێک رەمز و سومبولەوە نیشانەی پرسیاری لەبەردەم زۆر چەمک و بەهای پیرۆزکراودا داناوە، مرۆڤ لەم رۆمانەدا بەهەموو کێشەو ئازار و موعاناتەکانییەوە ئامادەییەکی رۆحی و جددیی هەیە